

Handläggare
Kommunstyrelseförvaltningen
Fredrik Bäck
Enhetschef Vatten, avfalls & VA-
utveckling
+46 857 829 857
fredrik.back@tyreso.se

Handlingstyp
Tjänsteskrivelse
Datum
2021-12-03

Sida
1 (13)
Diarienummer
KSM-2021-1012

Mottagare
Kommunstyrelsen

Reviderad taxa för Tyresö kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till kommunstyrelsen för beslut i kommunfullmäktige

- Föreslagen taxa för Tyresö kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning innebär att bruksavgifterna för 2022 höjs med 13 procent antas och gäller från och med 1 januari 2022.

Kommunstyrelseförvaltningen

Elin Waltersson
Tf Kommundirektör

Charlotta Klinth
Tf Chef samhällsbyggnadskontoret

Sammanfattning

Nuvarande taxa för kommunalt vatten och avlopp (VA-taxa) antogs den 19 oktober 2020 (§ 98) av kommunfullmäktige i samband med beslut om kommunplan och budget för 2021. En översyn av taxan har genomförts baserat på förväntade kostnadsförändringar, ökade kostnader för spillvatten- och slambehandling, renvattenleveranser, och indexförändringar men även mot bakgrund av ökade kostnader för klimatanpassningsåtgärder och ett allt större resurs- och renoveringsbehov.

VA-infrastrukturen i Tyresö har idag en omläggningstakt som innebär att ledningar vars uppskattade livslängd redan har passerat är omlagda om 125

år.¹ Kommunstyrelseförvaltningen gör bedömningen att omläggningstakten bör öka kraftigt för att nå upp till skälig aktsamhet och för att minska driftsstopp och därmed förenade kostnader och potentiella skador på egendom och tredjeman.

Kommunstyrelseförvaltningen har till Hållbarhetsutskottet² tidigare under hösten presenterat ett förslag om taxehöjning om 20 procent för bruksningsavgifterna. Sedan det förslaget presenterades har VA-verksamheten fått in mer intäkter än budgeterat och förvaltningen har bjudit in politikerna i kommunen till en workshop om VA-verksamhetens utmaningar. I skrivande stund när de prognosticerade ökade intäkterna bekräftats av utfallet har Kommunstyrelseförvaltningen uppskattat att taxehöjningen för ett motsvarande förslag som lämnades till Hållbarhetsutskottet i oktober skulle innebära en höjning av bruksningsavgifterna med 13 procent och det är också den nivå på höjning som Kommunstyrelseförvaltningen förordar.

Tyresö kommun saknar idag en samlad VA-plan i vilken framtida investeringsbehov och andra utmaningar beskrivs. Vid sidan om förslaget att höja taxan har därför ett förslag om att Kommunstyrelseförvaltningen bör ges i uppdrag att ta fram en VA-plan lämnats till beslutande politiker att ta ställning till.

Ett alternativ till att redan under 2022 förstärka va-verksamheten med två nya arbetslag är att invänta och att se över behovet av ytterligare arbetslag till dess att en VA-plan för Tyresö kommun finns framtagen. Det skulle innebära ett förslag att höja bruksningsavgifterna i taxan med åtta (8) procent. Kommunstyrelseförvaltningens rekommendation är dock fortfarande tretton (13) procents höjning.

I Kommunstyrelseförvaltningens förslag samt i det alternativa förslaget så gäller att den idag gällande rabatten på anslutningsavgifter för lägenheter i flerfamiljshus tas bort då bebyggelsestrycket inte längre motiverar rabatten. Förslaget ger även en grund för att finansiera en ny tjänst som VA-ingenjör vid VA-driften som är nödvändig för att hantera löpande verksamhet men även för att frigöra resurser till att strategiskt arbete med en ny VA-plan. Förslaget ger även utrymme för att täcka kostnader på grund av ökade avskrivningar och kapitalkostnader, då främst från avslutade omvandlingsprojekt i detaljplaneetapper inom Nyfors och östra Tyresö.,

¹ Uppskattningsvis hälften av den samlade ledningslängden som uppgår till cirka 70 mil ledning.

² <https://insynsverige.se/documentHandler.ashx?did=2012947>

ökade avgifter från Stockholm Vatten och Avfall, SVOA, för köp av vattentjänster.

Som följd av de ovan beskrivna kostnadsökningarna behöver brukningsavgifterna, både de rörliga och fasta, från och med januari 2022 höjas med åtta (8) procent för att kompensera för ökade kostnader. Kommunstyrelseförvaltningen förordar dock att brukningsavgifterna bör höjas med tretton (13) procent. Ett sådant förslag skulle innebära en taxehöjning som skulle ge utrymme att, utöver att täcka ovan beskrivna kostnadsökningar, förstärka organisationen med personal och materiel, ge utrymme för att dubblera omläggningstakten, från dagens strax under två (2) till upp mot fyra (4) kilometer per år för att skapa en mer förutsebar och hållbar VA-infrastruktur som närmar sig den nivå som rekommenderas av branschorganisationen Svenskt Vatten.³

Beskrivning av ärendet

År 2017 släppte branschorganisationen Svenskt Vatten en rapport⁴ om det samlade behovet av upprustning av den svenska VA-infrastrukturen. Rapporten uppdaterades⁵ i oktober 2020. Sammantaget ger rapporten en dyster bild av nuläget sett till nödvändiga kostnader för renoveringar, skicket på den befintliga infrastrukturen och hur den står sig i relation till de utmaningar, inte minst klimatmässiga, som VA-organisationerna måste klara av att hantera. En av rapportens slutsatser är att den underliggande principen för avgiftsfinansiering av kommunal VA-verksamhet inte har åtföljts på så sätt att avgiftsnivåerna i de kommunala VA-taxorna har varit för låga i relation till vad taxorna förväntas täcka, det vill säga löpande kostnader, nödvändiga investeringar och renoveringar. En annan slutsats från rapporten är att priserna för att hantera renoveringsbehoven de senaste åren har ökat kraftigt och ju längre tid som nödvändiga renoveringar och investeringar skjuts på framtiden desto dyrare kommer det bli att åtgärda renoveringsskulden. Dessutom framgår det att merparten av dagens VA-nät i städerna anlades under 1950-70-talen och den uppskattade tekniska livslängden till stora delar har passerat.

Även om Tyresö kommun sedan 2011 har haft ett systematiskt arbete med att uppgradera och framtidssäkra VA-infrastrukturen är bilden i Tyresö kommun inte annorlunda än i resten av Sverige. Takten är för låg för att Tyresö

³ Se avsnitt *Kortfattat om omläggningstakt*.

⁴ https://www.svensktvatten.se/globalassets/rapporter-och-publikationer/externa-rapporter/va-kostnader_0905.pdf

⁵ https://www.svensktvatten.se/globalassets/rapporter-och-publikationer/investeringsrapporten/svenskt_vatten_investeringsrapport_202010.pdf

kommun ska stå tillräckligt rustad för att tackla alltmer plötsliga och stora regnmängder och för att hinna med att byta ut befintliga ledningar i tid.

För Tyresö kommun, liksom andra kommuner med långa ledningsnät på få medborgare per kvadratkilometer, är kostnaden för underhåll och renoveringar i regel högre per person än vad som kan förväntas i mer tätbefolkade kommuner vilket innebär att de kommande årens renoveringsbehov kommer att slå hårdare mot en kommun som Tyresö än till exempel en tätbefolkad kommun som Sundbyberg. Det är därför troligt att behoven av att höja VA-taxan i Tyresö kommer att finnas även kommande år och bli större än i andra mer tätbefolkade kommuner.

Utöver renoveringsskulden och det ökade behovet av beredskap mot plötsliga regnmängder är prognosen att även kostnaderna för att behandla spillvatten och slam samt för inköp av dricksvattenleveranser från Stockholm vatten och avfall (SVOA) kommer att fortsätta att öka. Under de senaste fem åren har kostnaden för inköp och behandling ökat linjärt och fördubblats. Det här är kostnader som kommunen har små möjligheter att påverka om inte Tyresö införskaffar egen behandlingsverksamhet samt utreder andra alternativ för vattenförsörjningen. Om Tyresö ska investera i en egen reningsanläggning måste kommunen lösa lokaliseringsfrågan och hitta finansiering för ett nytt reningsverk som skulle innebära åtskilliga miljoner i investeringskostnader.

Sammantaget innebär ovanstående att Tyresö kommun måste stärka VA-infrastrukturen och hitta finansiering för detta.

Nedan redovisas under delrubriker de skäl och omständigheter som föranleder behovet av att ta ut ökade kostnader på VA-kollektivet via VA-taxan på fasta och rörliga bruksavgifter samt skälen för att slopa den idag gällande lägenhetsrabatten i flerfamiljshus.

Behoven i Tyresös VA-infrastruktur

Ledningsnät

Tyresös totala ledningsnät är ca 70 mil. Av dessa 70 mil är något mer än hälften anlagt under 1950-70-talen. Under 1950-talet anlades tio (10) mil ledningar, företrädesvis i Trollbäcken och Fornudden. Under 1960-talet tillkom ytterligare 15 mil och under 1970-talet tio (10) mil ledningar kring miljonprogramsområdena i centrum. Under 1980-talet anlades härutöver ca sju (7) mil ledning.

Likt många andra kommuner har inte Tyresö prioriterat organiserad omläggning förrän på senare tid och det var först 2011- 2012 som det

organiserade omlägningsarbetet startade. Den nuvarande omläggningstakten för alla ledningsslag (spillvatten, dagvatten och renvatten), innebär att ca två (2) km ledning förnyas varje år.⁶ Det betyder att Tyresös 25 mil mest utsatta ledningar med befintlig kapacitet kommer att ha lagts om först efter 125 år. Det kan jämföras med att den tekniska livslängden för aktuella betongledningar uppskattas till mellan 40 och 50 år av branschorganisationen Svenskt Vatten.⁷ Statusen hos många av Tyresös ledningar är därför att den tekniska livslängden sedan länge har passerat.

Det finns betongledningar som har varit i drift under längre tid än 40-50 år. Tyresö valde för några år sedan därför att investera i en filmbil och har med dess kamera haft möjlighet att inventera skicket på ledningarna. Bilens kamera används idag rutinemässigt när personalen inspekterar och åtgärdar ledningar. Inspektionerna visar att det i stort sett på alla platser runt Trollbäcken och Fornudden påträffas rötter, sprickor, sättningsskador, och tecken på att insidan av rören är hårt slitna och på vissa ställen på väg att kollapsa. Det dåliga skicket på vissa ledningar under särskilt trafikerade bussgator har tvingat kommunen att laga dessa med en typ av liningteknik som brukar kallas ”nödstrumpning” – en akut och förhållandevis dyr åtgärd där leverantören inte lämnar någon garanti på lagningens livslängd. Sammantaget har Tyresö stora behov att rusta upp nätet och dagens kapacitet för omläggning är otillräcklig och riskerar att konsumeras av enbart reparationsarbete.

Kortfattat om omläggningstakt

Ofta återkommer frågan om vad som är en lämplig omläggningstakt och där är branschorganisationen Svenskt Vatten den källa som ofta uttalar sig om det samlade behovet av upprustning men organisationen anger sällan i exakta termer vad som är en lämplig omläggningstakt då det beror på förutsättningarna och skicket på ledningarna som ligger. Tyresö bokade därför in ett möte med Svenskt vatten för att få ett tydligt svar på den frågan. Det som då sades var att 1,5 procent av ledningsnätet bör uppdateras årligen. Tidigare (2017) har Svenskt Vatten lämnat uppgifter om att 0,7 procent av ledningsnätet för spill- och renvatten samt 0,6 procent för dagvatten är en

⁶ 1700 meter uppdelat på ca 566 meter av vardera ledningsslag.

⁷ Det finns i bilagan till Svenskt vattens publikation p116 en genomgång av olika ledningsslags livslängd och det anges där att det finns ledningar som kan ha en livslängd på upp till 250 år men det är sällsynt. För de ledningar som är aktuella för Tyresös del handlar det i stor utsträckning om ledningar som är tillverkade med en sämre kvalitet på grund av bristande råvarutillgång kring krigsåren när ledningarna anlades, därav en livslängd på ca 40 till 50 år.

rekommenderad omläggningstakt.⁸ Det här betyder översatt till längden på Tyresös ledningsnät att omläggningstakten bör ligga någonstans mellan 1 320 – 3 300 meter per år för dagvatten, 1 750 – 3 750 meter per år för spillvatten och 1 680 – 3 600 per år för renvatten som ska ställas mot att Tyresö idag lägger om ca 566 meter av vardera ledningsslag. Totalt sett innebär det att Tyresö bör öka omläggningstakten mellan 2,79 och 6,26 gånger jämfört med nuläget för att hålla jämna steg med Svenskt Vattens rekommendationer.⁹

Nya dagvattenledningar, dammar och behovet av utökad drift

Dagvatten är en fråga som berörs av både klimatförändringar och ökade miljökrav.

Tyresö växer och det behövs justeringar både i befintlig miljö genom uppdimensionering av befintliga dagvattenledningar samt anläggande av nya fördröjningsdammar för att klara ökade nederbörds mängder. På hållbarhetsutskottets sammanträde den 2020-12-16 informerades det om modellering av VA-dagvattennätet samt åtgärdsbehov. Från modelleringsresultat framgick det att 52 procent av Tyresö kommuns dagvattenledningar inte klarar av dimensioneringskravet vilket i sin tur kommer att leda till marköversvämningar redan vid normala regn¹⁰. Samtidigt sker i kommunen förtätningar och hårdgörning av ytor som leder till snabbare avrinning och översvämningar som följd.

⁸ Se t e x <https://www.mynewsdesk.com/se/i-perspektiv/pressreleases/risk-foer-akuta-problem-foer-sveriges-va-naet-1978112> Det kan noteras att det finns en diskrepans i artikeln. I ett stycke anges 0,26 procent och i ett annat stycke anges 0,6 procent vad gäller omläggningstakten för dagvatten. Kommunstyrelseförvaltningen har utgått från 0,6 procent i beräkningen då den siffran är vanligast i diskussioner om lämplig nivå.

⁹ Vad gäller det faktiska skicket på ledningarna som till syvende og sist ska avgöra behovet av omläggning så kan nämnas att Kommunstyrelseförvaltningen har valt att undersöka hur Tyresös ansträngningar att inspektera ledningar förhåller sig till liknande kommuner och har därför hämtat in uppgifter från ett antal kommuner med liknande utmaningar som Tyresö (skärgårdskommuner) och utifrån detta går det att dra slutsatsen att Tyresö inspekterar ledningarna i mycket större utsträckning än jämförelsekommunerna utan att ha en taxa som kraftigt avviker. Det bör rimligen betyda att Tyresö har en bättre överblick och uppfattning om ledningarnas skick och behovet att byta dessa än jämförelsekommunerna. För ytterligare information om jämförelsen rekommenderas att ta kontakt med VA-verksamheten.

¹⁰ Modellen är under utveckling och kommer att kalibreras efterhand när vi får in mer data från kraftiga regn och utfall i form av översvämningar. Det är först när vi får dessa data som vi kan utvärdera hur väl modellen stämmer överens med verkligheten.

I vissa områden i kommunen saknas dagvattenledningar överhuvudtaget och Kommunstyrelseförvaltningen ser därför ett ökat behov av att anlägga nya ledningar i dessa områden. Detta blir svårt och kostsamt då det handlar om befintliga och äldre områden som Trollbäcken där det inte finns tillräckligt med utrymme i allmän mark, varken på ytan eller under marken.

I Tyresö har kommunen historiskt sett arbetat kontinuerligt med att anlägga nya dagvattendammar för att rena dagvatten. Den största och äldsta av dessa åtta dammar, Kolardammarna, tar emot allt större volym dagvatten och kommer behövas både följas upp men även kräva mer skötsel och underhållsarbete. Eventuellt kommer vissa delar av dammen behöva byggas om och anpassas för provtagnings- och underhållsarbete. Detta kommer att kräva både investerings- och personalresurser. Ett uppföljningsprogram av reningseffekt i Kolardammarna kommer att behöva startas under slutet av 2022 och den uppskattade kostnaden för detta är 2,5 – 3 miljoner kr. Programmet kommer pågå under minst ett år.

Dessutom planeras det att anläggas nya dagvattendammar så som dammen i Södra Wättinge. Andra dagvattenåtgärder planeras in i många pågående exploateringsprojekt.

Det finns även ett starkt behov av att utreda möjligheter för anläggande av en dagvattenanläggning vid Trädgårdsvägen. Det sker avrinning av i princip orenat dagvatten till Drevviken från det hårdtrafikerade vägområdet längs med Gudöbroleden.

Infrastrukturen som redan har anlagts och den som kommer att anläggas kräver ökade insatser från en redan hårt ansatt VA-drift. Idag räcker inte den befintliga personalen till för att åtgärda alla behov som uppstår kontinuerligt utan det krävs hårda prioriteringar. Den tillgängliga driftpersonalen idag arbetar bland annat med att reparera plötsliga läckor, rensa stopp, byta ventiler och lägga om ledningar (som inte hör till ordinarie omläggning) m.m. Driften är också involverad när nya områden byggs ut genom att vara behjälplig med att flytta ledningar, ta bort ledningar, ansluta byggvatten, lägga om och nyansluta servisledningar. Driften spelar också en viktig roll som en resurs för att justera uppkomna oförutsedda problem i olika projekt.

Det driften också borde utföra men som idag får stå tillbaka är de förebyggande insatserna på VA-nätet. Bland dessa uppgifter kan nämnas att motionera ventiler, rensa och gräva ur diken och dammar, fälla träd, ta fram överasfalterade eller överfyllda brunnar/ventiler samt kontrollera och rensa dagvattenutlopp.

Personalbehov

I föregående avsnitt ges en beskrivning av det skick som Tyresö kommuns VA-nät befinner sig i, hur det förhåller sig till rekommenderad omläggningstakt och de knappa möjligheter kommunen i nuläget har att påverka detta till det bättre. Kommunstyrelseförvaltningen gör därför bedömningen att VA-driften behöver förstärkas med ett driftlag, ett omläggningsslag och en utredare. Kostnader som ska belasta VA-taxan.

Ett nytt driftlag och ett nytt omläggningsslag kan göra det möjligt att öka omläggningstakten och minska sårbarheten vid läckage och olyckor samt för att bättre sköta öppna VA-lösningar som dagvattendammar och diken. Bedömningen är att omläggningstakten genom ett tillskott av dessa resurser kan öka till den dubbla, det vill säga nästan fyra kilometer (3,4 kilometer) per år eller översatt till procent av ledningsnätet 0,49 procent (att jämföra med den något osäkra målnivån från Svenskt Vatten som rör sig mellan 0,67 och 1,5 procent per år). I förvaltningens förordade förslag om att höja bruksavgifterna med tretton procent (13) finns utrymme för att förstärka med två nya arbetslag. I det alternativa förslaget på åtta procent (8) finns inte den möjligheten och omläggningstakten kommer kvarstå vid cirka 0,245 procent.

Driften möter idag många svåra tekniska och juridiska frågeställningar gällande servitut, regressfordringar, modellering m.m. För den typen av arbetsuppgifter tar i dagsläget VA-driften hjälp av personal som ska arbeta med det strategiska VA-arbetet vilket gör att det arbetet blir lidande. I det strategiska VA-arbetet inryms till exempel frågan om att ta fram en ny VA-plan. I nu aktuellt förslag om att justera taxan möjliggörs en förstärkning av VA-driften med en utredningsingenjör/VA-ingenjör för motverka dessa båda problem.

Nederbörd, översvämningar, regresser och försäkringsfrågor

Under sommaren 2021 drabbades Tyresö kommuns VA-nät av två större vattenläckor och flera översvämningar. Den sammantagna bilden av de samlade kostnaderna för skadorna på kommunens egendom samt ersättning för regresskostnader från tredjeman är ännu inte fullt ut sammanställda. En försiktig uppskattning pekar på att varje större vattenläcka belastar kommunen med ungefär 0,5 miljoner kronor i egna återställningskostnader. Det är dock tydligt att det för varje år blir än dyrare att ersätta kostnaderna i efterhand, dels på grund av det åldrande ledningsnätet men även på grund av ökade och plötsliga nederbördsmängder och en förtätning av staden som kräver nya och förbättrade VA-lösningar.

Som nämns under rubriken *Nya dagvattenledningar, dammar och behovet av utökad drift* finns en risk att många av fastigheterna i centrala Tyresö redan vid normala regn kan komma att översvämmas med stora sakskador som följd. En så stor andel översvämmade fastigheter kommer att innebära en kraftig ökning i antalet regressärenden och ett behov att ta in externa konsulter för att hjälpa kommunen med återställningsarbete.

Ännu har inte kommunen drabbats av så stora översvämningar som ett 10-årsregn kan ge så det är inte möjligt att svara på vad som kommer att bli det faktiska utfallet. När det inträffar är det viktigt att känna till kommunens ansvarsförsäkring inte täcker nederbördsskador och att det på ett övergripande plan är ett oklart läge gällande vad Tyresö kommun kommer att kunna förvänta sig framöver vad gäller försäkringsbolagens viljor att försäkra VA-verksamhet och relaterade översvämningsskador. I anledning härav har förvaltningen tagit kontakt med branschorganisationen Svensk försäkring för att få organisationens bild av hur försäkringsbranschen kommer att utvecklas. Svaret är att i dagsläget är väldigt få av samhällets infrastrukturprojekt försäkrade och ingen av dessa är VA-projekt. På frågan om hur stor viljan är att gå in i VA-projekt var svaret att den överlag får betraktas som låg. Branschens jurist, Staffan Moberg, summerar sin syn i ett mail: *"Det korta och enkla svaret på din fråga är att om översvämningar sker frekvent så att försäkringsbolaget bedömer att inte längre kriteriet plötslig och oförutsedd skada uppfylls, så kommer försäkring inte längre erbjudas för detta försäkringsmoment. Det finns områden/fastigheter där jag vet att frågan redan övervägs. Men försäkring kommer att erbjudas intill dess att skadorna uppkommer frekvent. Här måste det övervägas att vi står i början av klimatförändringarna och att det successivt kommer bli betydligt värre. Mot den bakgrunden måste kommun beakta förhållandena under hela fastighetens livslängd vid nyproduktion."*

I Tyresö kommuns möte med Svenskt Vatten som hänvisas till ovan menade Svenskt Vatten att kommunen måste beakta risken för personskador vid eventuell kollaps av ledningar och då måste det ställas skäliga anspråk på säkerhet i anläggningarna och det behövs ett krav på underhåll och förnyelse. Här gäller allmänna skadeståndsrättsliga regler för närvarande men många statliga utredningar arbetar idag med att se över kommunens ansvar i dessa delar som kan komma att justeras. Svenskt Vatten menade även att försäkringsbolagen idag ställer mer exakta krav än tidigare på VA-organisationerna.

Sammantaget innebär detta ur ett försäkringsperspektiv att en kommun kommer att stå risken om den inte planerar för en VA-infrastruktur som kan motverka frekventa översvämningar och krascher på ledningsnät. Det kan också konstateras att det är oklart om försäkringar överhuvudtaget kommer att kunna erbjudas för att täcka sakskador i vattensjuka miljöer. Även mot den här

bakgrunden gör kommunstyrelseförvaltningen bedömningen att det står det klart att Tyresö måste höja sin VA-beredskap, särskilt för ledningsomläggning och hantering av driftsskador.

Ökade kostnader för inköp av tjänster från Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) samt ökade övriga kapitalkostnader

Kostnaderna för spillvattenbehandling och leveranser av dricksvatten 2021 uppskattas i dagsläget komma att öka med cirka 1,76 respektive 18,6 procent. Skälet till den kraftiga ökningen av behandlingskostnader för spillvatten beror fortsatt och främst på Stockholm Vatten och Avfall ABs (SVOA) fortsatta stora om- och nybyggnader av behandlings- och produktionsanläggningar för att klara av den ökade belastningen av spillvatten och renvattenbehov då regionen ständigt växer. Prognoser från SVOA gör även gällande att dessa kostnader med stor sannolikhet kommer att fortsätta öka årligen till att fördubblas inom en period fram till 2021 –2025 jämfört med nivåerna 2017-18. Detta innebär då att kostnaderna för spillvattenbehandling och renvattenleveranser även sammantaget kan förväntas öka inför verksamhetsåret 2022 med minst 10-15 procent, samtidigt som de slutliga nivåerna är svåra att förutse definitivt i nuläget.

Det har i november månad också kommit till kommunens kännedom att det kan uppstå en brist på fällningskemikalier för vattenrening som kan komma att påverka SVOAs kostnader för vattenrening i det längre perspektivet. För detta saknas prognos i nuläget.¹¹

Vidare ökar kostnaderna till följd av de avskrivningar och påföljande kapitalkostnader som berör utbyggnaden av VA och som uppstått i samband med omvandling av detalplaneetapper inom Nyfors-området och i Östra Tyresö. Härutöver tillkommer ett visst behov av nödvändig förstärkning av personalresurserna för underhållet av ett ständigt växande ledningsnät samt för utredningsresurser för att bidra till samtliga pågående och kommande detaljplaneprojekt.

Utvecklingen av entreprenadpriser och tillhörande index under innevarande år pekar på en blygsam förändring förutsatt att rådande inflationsutveckling blir bestående för hela år 2022.

VA-verksamheten har från ett ekonomiskt underskott 2014 utvecklats till att ha ett upparbetat överskott men som sedan 2018 aktivt har reglerats.

¹¹ <https://www.svensktvatten.se/om-oss/nyheter-lista/livsmedelsverket---arbete-for-tillgang-pa-kemikalier-for-rening-av-dricksvatten-och-avloppsvatten/>

Under 2021 har hela överskottet förbrukats och inför avgiftsåret 2022 prognosticerades länge en ingående balans om drygt - 7,8 miljoner kronor.

Allteftersom utfallet under året har följts upp har det konstaterats underskottet emellertid minskat för att slutligen visa på en nollprognos inför 2022. Det beror på att kommunen har fått ökade intäkter i förhållande till tidigare budgetering som bland annat beror på mer försålt vatten och att fler lägenhetsenheter registrerats i Tyresös digitala ärendehanteringssystem än vad som förutsågs.¹²

Sammantaget innebär ovanstående att de löpande kostnaderna kommer att slå direkt på VA-ekonomin och den måste tas ut på taxan.

Skäl för att ta bort lägenhetsrabatten

Idag medger taxan en möjlighet för byggaktörer som bygger fler än tre lägenheter i samma projekt att ges en rabatt om 40 procent i anslutningsavgift. Den här rabatten tillkom under en tid när få byggaktörer ville investera i Tyresö kommun. Idag är bilden en annan, många bostäder planeras och uppförs i Tyresö och anslutningsavgifterna utgör bara en mindre del av den totala byggkostnaden.

Vid en jämförelse med närliggande kommuner visar det sig att enbart ytterligare en kommun har rabatt för lägenheter. Det är således klart vanligast att inte ha något rabattsystem.

Att ta bort lägenhetsrabatten från idag gällande VA-taxa i Tyresö kommun medför att byggaktörerna står sina egna produktionskostnader. Samtidigt innebär detta att nyttjare av VA-tjänster får lägre förbrukningskostnader då VA-taxan inte längre måste ta höjd för minskade intäkter från rabatterade lägenhetsavgifter.

Sammantaget innebär det att skälen att fortsätta rabattera anslutningsavgifterna saknas samtidigt som de potentiella intäkterna är betydande för VA-verksamheten och kan minska brukningsavgifterna för VA-kollektivet i sin helhet.

Grunder för förslag om att höja brukningsavgifterna i taxan med 13 respektive alternativet om 8 procent

¹² Det ökade intäkterna som VA-verksamheten fått in via avgifter har betytt att den höjning av taxenivån som rekommenderades i oktober inför föredragning i Hållbarhetsutskottet, det vill säga 20 procent, skrivits ned till nu föreslagna 13 alternativt 8 procent och att inget släpande underskott måste hanteras inom en treårsperiod.

Under hösten 2021 tog Kommunstyrelseförvaltningen fram ett förslag om höjning av bruksavgifterna med 20 procent som presenterades för Hållbarhetsutskottet (se <https://insynsverige.se/documentHandler.ashx?did=2012947>). Sedan dess har Kommunstyrelseförvaltningen justerat kalkylen på grund av ökade intäkter. Det tidigare förslaget om att höja bruksavgifterna med 20 procent motsvarar med de ökade intäkterna under året istället en ökning med tretton (13) procent. En sådan ökning förordar Kommunstyrelseförvaltningen.

Som alternativ till tretton (13) procent kan en höjning av taxan utan satsning på ytterligare arbetslag nämnas. Det skulle innebära en höjning av taxan med åtta (8) procent. I förslaget om höjning med åtta procent ges utrymme för att anställa en VA-ingenjör som är nödvändig för driften och för att frigöra tid för strategiskt VA-planarbete. I förslaget hanteras löpande kostnader för kapital och köp av tjänster från SVOA m.m. Dock, med åtta (8) % ökning så finns ingen möjlighet att öka omläggningstakten eller arbeta mer strukturerat med driftåtgärder.

Barnets bästa

En prövning av barnets bästa har skett vid handläggningen av detta ärende. Förslaget att höja taxan har indirekta konsekvenser för barnets bästa då taxehöjningen innebär att förutsättningarna för att bedriva verksamhet inom VA förbättras.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås att brukningsavgifterna för 2022 höjs med tretton (13) procent för både de rörliga och fasta VA-avgifterna.

Anläggningsavgifterna bibehålls dock på motsvarande nivå som 2021.

Rabatten på lägenhetsavgifter tas bort.

Ny taxa

Förslaget till ny taxa innebär att brukningsavgifterna för 2022 höjs med 13 procent för både de rörliga och fasta VA-avgifterna. Anläggningsavgifterna bibehålls dock på motsvarande nivå som 2021. Rabatten på lägenhetsavgifter tas bort.

Bilagor

VA-taxa 13 procent